Talim Noktası.

7. Sınıf

Sosyal Bilgiler

Osmanlı Devleti'nin cihan devleti hâline gelmesini sağlayan politikalar

3. Öğrenme Alanı: Ortak Mirasımız · Konu 02 · Konu Anlatımı

3. ÖĞRENME ALANI

Osmanlı Devleti'nin cihan devleti hâline gelmesini sağlayan

Bu temada neler var?

1 Uç Beyliğinden Cihan Devletine 4
2 Büyümeyi Sağlayan Politikalar 7
3 Cihan Devleti Yolunda Üç Dönüm Noktası 10
★ Konu Testi 14
★ Cevap Anahtarı 16

XIII. yüzyılın sonunda Söğüt ve çevresinde küçük bir uç beyliği olarak kurulan Osmanlı, yaklaşık iki yüz elli yıl sonra üç kıtaya yayılan bir **cihan devleti** hâline geldi. Bu büyüme yalnızca savaşlarla mı sağlandı? Bu soruya cevap verebilmek için dönemin kaynaklarına bakmamız, sorular sormamız ve bulduğumuz bilgileri sorgulamamız gerekir. Bu konuda Osmanlı Devleti'nin büyümesini sağlayan politikaları bir tarihçi gibi araştıracaksınız.

Bu bölümde

- Osman Bey'den Kanuni Sultan Süleyman'a kadar Osmanlı sınırlarının nasıl genişlediğini inceleyeceksiniz.
- Gaza, iskân ve istimalet politikalarını ve Anadolu Türk birliğinin önemini açıklayacaksınız.
- İstanbul'un Fethi, Mısır Seferi ve Preveze Deniz Zaferi'nin cihan devleti olma sürecine etkisini tartışacaksınız.
- Merak ettiğiniz konuyu tanımlayacak, soru kartları hazırlayacak, kaynaklardan bilgi toplayıp doğruluğunu değerlendirecek ve çıkarım yapacaksınız.

Anahtar kavramlar

cihan devleti · uç beyliği · gaza · cihat · iskân · istimalet · fetih · kaynak · çıkarım

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorsunuz?

Doğru ifadelerin yanına **D**, yanlış ifadelerin yanına **Y** yazınız. Yanlış bulduğunuz ifadeyi düzelterek yeniden yazınız.

1. Osmanlı Beyliği kurulduğunda Anadolu'nun en büyük devletiydi.
2. Osmanlılar bazı toprakları savaşmadan, çeyiz ve satın alma yoluyla kazanmıştır.
3. Osmanlı Devleti fethettiği yerlerdeki halkın inancına karışmamaya özen göstermiştir.
4. İstanbul'un Fethi Yavuz Sultan Selim döneminde gerçekleşmiştir.
5. Bir tarihî bilgiyi tek bir kaynaktan okumak, doğruluğundan emin olmak için yeterlidir.

Zorlandıysanız: 6. sınıfta Türklerin Anadolu'ya yerleşmesini ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni öğrendiniz. Anadolu Selçuklu Devleti zayıflayıp dağılırken Anadolu'da birçok beylik kuruldu. Osmanlı bu beyliklerden biridir.

Notlarım

1 Uç Beyliğinden Cihan Devletine

Tanım

Birçok kıtada söz sahibi olan, geniş toprakları ve farklı toplulukları yöneten güçlü devlete **cihan devleti** denir. Bir devletin sınır bölgesinde kurulan, komşu topraklara doğru genişleyen beyliğe **uç beyliği** denir.

Osmanlı Beyliği, Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun sınırında kurulmuştu. Bu konum beyliğe hem fırsat hem de tehlike getiriyordu. Doğu Roma o dönemde iç karışıklıklar nedeniyle zayıflamıştı. Anadolu'nun içlerindeki diğer beylikler ise birbirleriyle uğraşıyordu. Osmanlılar bu durumu iyi değerlendirdi.

Osmanlı'nın büyüme yolunda önemli adımlar

Aralıklar ölçekli değildir

1299	1326	1389	1453	1517	1538
Osman Bey: Söğüt ve çevresinde beylik kuruldu.	Orhan Bey: Bursa alındı, başkent oldu.	I. Murad: Kosova Savaşı kazanıldı.	II. Mehmed: İstanbul fethedildi.	I. Selim: Mısır Seferi tamamlandı.	I. Süleyman: Preveze Deniz Zaferi kazanıldı.

Dönem dönem genişleme

- **Osman Bey:** Beylik Söğüt ve çevresinde kuruldu. Doğu Roma'ya ait çevredeki kaleler alındı.
- **Orhan Bey:** Bursa alındı ve başkent oldu. İznik ve İzmit'in fethiyle sınırlar Marmara Denizi'ne ulaştı. Karesioğulları Beyliği'nin katılmasıyla denizcilik gelişti, Rumeli'ye geçildi.
- **I. Murad:** Edirne alındı ve başkent yapıldı. Balkanlarda ilerleyen Osmanlılar 1389'da Kosova Savaşı'nı kazandı. Anadolu'da çeyiz ve satın alma yoluyla yeni topraklar kazanıldı.

- **II. Mehmed (Fatih):** 1453'te İstanbul fethedildi ve başkent yapıldı.
- **I. Selim (Yavuz):** Doğuda ve güneyde ilerlendi, Mısır Seferi ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika'nın bir bölümü Osmanlı topraklarına katıldı.
- **I. Süleyman (Kanuni):** Avrupa'da, Asya'da ve Afrika'da geniş topraklara hükmedildi. Akdeniz'de ve ticaret yollarında üstünlük sağlandı.

Merak et, soru sor

Bir konuyu araştırmaya **merak ederek** başlarız. Haritaya bakan bir öğrenci "Küçük bir beylik bu kadar kısa sürede nasıl büyüdü?" diye merak edebilir. Merakımızı açık ve araştırılabilir sorulara dönüştürmek için **5N1K** tekniğini kullanırız: Ne? Nerede? Ne zaman? Nasıl? Neden? Kim?

Örnek: Merak ettiğim konudan soru kartına

Soru: Bir öğrenci şunu merak ediyor: "Osmanlılar fethettikleri yerlerde nasıl kalıcı oldular?" Bu merakı 5N1K tekniğiyle araştırılabilir sorulara dönüştürünüz.

Çözüm:

Soru kelimesi	Soru kartı
Ne?	Osmanlılar fethettikleri yerlerde hangi politikaları uyguladı?
Kim?	Fethedilen yerlere kimler yerleştirildi?
Nerede?	Bu politikalar en çok hangi bölgelerde uygulandı?
Ne zaman?	Bu uygulamalar hangi padişahlar döneminde başladı?
Nasıl?	Fethedilen yerlerin halkına nasıl davranıldı?
Neden?	Osmanlılar fethedilen yerlerde neden kalıcı düzen kurmak istedi?

İyi bir soru kartı **kaynaklarda cevabı aranabilecek** bir sorudur. "Osmanlılar iyi miydi?" gibi bir soru kişiden kişiye değişen bir cevap ister, araştırmaya uygun değildir.

Ne öğrendik?

1. Cihan devleti nedir? Kendi cümlelerinizle açıklayınız.

2. Osmanlı Beyliği'nin kurulduğu yerin ona sağladığı iki avantajı yazınız.

3 "Osmanlı Devleti'nin sınırları yalnızca savaşlarla mı genişledi?" sorusuna metinden bir kanıtla cevap veriniz.

4 Aşağıdaki padişahlardan hangisinin döneminde İstanbul fethedilmiştir?

A) Orhan Bey
B) I. Murad
C) II. Mehmed
D) I. Selim

Notlarım

2 Büyümeyi Sağlayan Politikalar

Osmanlılar yalnız toprak kazanmakla yetinmedi. Fethettikleri yerlerde **kalıcı bir düzen** kurmaya önem verdi. Bu amaçla birbirini tamamlayan politikalar uyguladılar.

Cihan devletine giden yol

Gaza ve fetih
Planlı fetihler, Türkmenlerin ve Ahilerin desteği

İskân
Fethedilen topraklara Anadolu'dan getirilen toplulukların yerleştirilmesi

Cihan devleti

İstimalet
Halkın gönlünü kazanma: can, mal ve inanç güvenliği

Anadolu Türk birliği
Çeyiz, satın alma ve savaş yoluyla beyliklerin birleştirilmesi

Gaza ve fetih

Osmanlılar için fetih, İslam'ı yaymak ve adaleti götürmek anlamına gelen **gaza** anlayışıyla birleşmişti. Gaza, İslam dinini yayma ve koruma amacıyla girişilen çabaların bütününü anlatan **cihat** kavramıyla yakından ilişkilidir. Bu anlayış Anadolu'daki Türkmenlerin Osmanlı etrafında toplanmasını sağladı. Esnaf teşkilatı olan **Ahiler** de beyliği destekledi. Planlı ve düzenli yürütülen fetihler zamanla bir devlet politikası hâline geldi. Fetihler ticaret yollarının kontrolünü de sağlayarak devleti ekonomik olarak güçlendirdi.

İskân politikası

Tanım

Fethedilen yerlerde kalıcı hâkimiyet kurmak için Anadolu'dan getirilen Türk-Müslüman toplulukların bu topraklara planlı olarak yerleştirilmesine **iskân politikası** denir.

Rumeli'ye yerleştirilen topluluklar arasında Türkmen ve Yörük aileleri, dervişler ve esnaf vardı. Bu politika sayesinde boş topraklar tarıma açıldı, yeni köyler ve kasabalar kuruldu, fethedilen bölgelerin güvenliği sağlandı. Böylece Rumeli zamanla Osmanlı'nın en önemli bölgelerinden biri hâline geldi.

İstimalet politikası

Tanım

Fethedilen yerlerdeki halkın gönlünü kazanmak için onlara adaletli ve hoşgörülü davranılmasına, can, mal ve inanç güvenliklerinin korunmasına **istimalet politikası** denir.

Osmanlılar fethettikleri yerlerdeki farklı din ve kültürlerden insanlara inançlarını yaşama özgürlüğü tanıdı. Halkın üzerindeki ağır vergileri ve angaryaları kaldırdı. Dervişler ve abdallar fethedilen bölgelerde halkla iyi ilişkiler kurdu, güven ortamının oluşmasına katkı sağladı. Bu politika sayesinde halk yeni yönetimi benimsedi, isyanlar azaldı.

İskân ve istimalet: Karşılaştırma

	İskân	İstimalet
Kime yönelik?	Anadolu'dan getirilen Türk-Müslüman topluluklar	Fethedilen yerlerin yerli halkı
Nasıl?	Boş ve az nüfuslu topraklara planlı yerleştirme	Adaletli ve hoşgörülü yönetim, inanç özgürlüğü
Amaç	Kalıcı hâkimiyet, güvenlik, toprakların işlenmesi	Halkın yeni yönetimi benimsemesi, huzur
Ortak sonuç	Fethedilen yerlerde kalıcı düzen	Fethedilen yerlerde kalıcı düzen

Anadolu Türk birliği

Osmanlılar Anadolu'daki diğer Türk beyliklerini de kendi yönetimleri altında birleştirmeye çalıştı. Bu birlik bazen **evlilik ve çeyiz**, bazen **satın alma**, bazen de savaş yoluyla sağlandı. Anadolu'da güvenliği sağlayan Osmanlılar Rumeli'deki fetihlerine daha rahat odaklanabildi.

Örnek olay: Bir ahitnamenin anlattıkları

Soru: Fatih Sultan Mehmed 1463'te Bosna'yı aldıktan sonra bölgedeki Fransisken rahiplerine bir **ahitname**, yani güvence belgesi verdi. Belgede rahiplerin, kiliselerinin ve onlara bağlı halkın can ve mal güvenliğinin korunacağı, inançlarını özgürce yaşayabilecekleri, ayrılanların da güvenle geri dönebileceği yazıyordu. Bu belge hangi politikaya örnektir? Belgenin Osmanlı yönetimine katkısı ne olmuş olabilir?

Çözüm: Belge, halkın can, mal ve inanç güvenliğini koruyan **istimalet politikasına** örnektir. Bu güvence sayesinde bölge halkı yeni yönetime karşı güven duymuş, bölgede huzur ve düzen daha kolay sağlanmıştır. Bu son yargı belgede yazmaz, belgeden yola çıkılarak yapılan bir **çıkarımdır**.

Ne öğrendik?

1. İskân politikasının iki amacını yazınız.

2. İstimalet politikası uygulanmasaydı fethedilen yerlerde hangi sorunlar ortaya çıkabilirdi? İki örnek veriniz.

3. Anadolu Türk birliğinin sağlanmasında savaş dışında kullanılan iki yol yazınız.

4. Anadolu'dan getirilen Yörük ailelerinin Rumeli'deki boş topraklara yerleştirilmesi aşağıdaki politikalardan hangisine örnektir?

A) İstimalet
B) İskân
C) Satın alma
D) Gaza

3 Cihan Devleti Yolunda Üç Dönüm Noktası

Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olma sürecinde bazı fetihler ve zaferler dönüm noktası oldu. Aşağıdaki kartlarda bunlardan üçünü inceleyiniz.

İSTANBUL'UN FETHİ (1453)

Doğu Roma İmparatorluğu sona erdi. İstanbul başkent oldu. Osmanlı Devleti Asya ile Avrupa arasındaki kara ve deniz yollarını denetim altına aldı.

MISIR SEFERİ (1516-1517)

Yavuz Sultan Selim, Memlükleri Mercidabık ve Ridaniye'de yendi. Halifelik Osmanlılara geçti. Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi, önemli ticaret yolları Osmanlı'nın eline geçti.

PREVEZE DENİZ ZAFERİ (1538)

Barbaros Hayreddin Paşa komutasındaki Osmanlı donanması Haçlı donanmasını yendi. Akdeniz'de üstünlük Osmanlılara geçti.

Notlarım

Bilgiyi topla, doğruluğunu değerlendir

Tanım

Geçmişteki bir olayı ya da dönemi öğrenmek için başvurduğumuz belge, eser, kalıntı ve anlatımlara kaynak denir; kaynaklar yazılı, görsel, sözlü ya da dijital olabilir. Bir devletin ya da toplumun tarihinde gidişatı belirgin biçimde değiştiren olaya ise dönüm noktası denir. İstanbul'un Fethi, Mısır Seferi ve Preveze Deniz Zaferi, Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olma sürecinde dönüm noktaları arasındadır.

Soru kartlarımızın cevaplarını **yazılı, görsel ve dijital kaynaklardan** toplarız. Ancak her kaynak aynı derecede güvenilir değildir. Bir bilginin doğruluğunu değerlendirmek için şunlara dikkat ederiz:

- Kaynağı kim, ne zaman hazırladı? Olayın yaşandığı döneme ait bir belge mi, sonradan yazılmış bir eser mi?
- Aynı bilgi başka güvenilir kaynaklarda da var mı? Kaynakları **karşılaştırırız**.
- Görselin altında "Temsilî" yazıyorsa görsel olayın kendisini değil, bir çizerin yorumunu gösterir.
- Bilgi bir kanıta mı dayanıyor, yoksa bir kişinin görüşü mü?

Bir tarihçi gibi araştırmak

1. **Merak et** — Araştırmak istediğin konuyu bir cümleyle tanımla.
2. **Soru sor** — 5N1K ile cevabı kaynaklarda aranabilecek sorular hazırla.
3. **Bilgi topla** — Yazılı, görsel ve dijital kaynaklara bak; kaynağı not et.
4. **Doğrula** — Kaynakları karşılaştır; kim, ne zaman yazdı, kanıt var mı?
5. **Çıkarım yap** — Bilgilere dayanarak sonuca ulaş, genelleme yapma.

Çıkarım yapmak

Çıkarım, kaynaklarda doğrudan yazmayan bir sonuca, toplanan bilgilere dayanarak ulaşmaktır. Örneğin "Osmanlı sınırları I. Murad döneminde çeyiz ve satın alma yoluyla da genişledi." bir **bilgidir**. "Osmanlı Devleti büyümek için savaşın yanında barışçı yolları da kullanan esnek bir politika izledi." ise bu bilgiden yapılan bir **çıkarımdır**. İyi bir çıkarım kanıtlara dayanır ve tek bir örneğe göre genelleme yapmaz.

Bağlantı: Karaya çekilen gemiler

İstanbul kuşatmasında Haliç'in girişi kalın bir zincirle kapatılmıştı. Fatih Sultan Mehmed, Osmanlı gemilerini yağlanmış kızaklar üzerinde karadan yürüterek Haliç'e indirdi. Bu olay, sorunlara yaratıcı çözümler bulmanın ve iyi bir planlamanın önemini gösterir. Fetihten sonra Fatih, şehrin yeniden canlanması için farklı yerlerden insanları İstanbul'a yerleştirdi ve şehirde kalan halkın inancına saygı gösterdi. Bu da iskân ve istimalet politikalarının İstanbul'daki uygulamasıdır.

Etkinlik 2

Araştırma görevi: Merak kartlarım

Üç kişilik gruplar oluşturunuz.

1. Osmanlı Devleti'nin büyümesiyle ilgili merak ettiğiniz bir konuyu bir cümleyle yazınız.
2. 5N1K tekniğiyle en az dört soru kartı hazırlayınız.
3. Ders kitabı, ansiklopedi ve güvenilir dijital kaynaklardan (müze, üniversite, resmî kurum sayfaları) bilgi toplayınız. Her bilginin kaynağını not ediniz.
4. Bir bilgiyi en az iki kaynakta karşılaştırınız. Farklılık varsa hangisinin daha güvenilir olduğunu gerekçesiyle yazınız.
5. Topladığınız bilgilerden en az bir çıkarım yapınız ve dayandığı kanıtı gösteriniz.
6. Sonuçlarınızı sınıfta paylaşınız.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Merak ve soru kartları	Konu açık, en az dört araştırılabilir soru	Soruların bir kısmı araştırılabilir	Soru kartı yok
Bilgi toplama	Farklı kaynaklar kullanılmış, kaynaklar not edilmiş	Tek kaynak kullanılmış	Bilgi toplanmamış
Doğruluk değerlendirme	Kaynaklar karşılaştırılmış, gerekçe yazılmış	Karşılaştırma var, gerekçe yok	Değerlendirme yok
Çıkarım	Kanıta dayalı, genelleme hatası yok	Çıkarım var, kanıt zayıf	Çıkarım yok

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Osmanlı'nın yükselişi

- ✗ "Osmanlı yalnızca savaşarak büyüdü." → ✓ Savaşların yanında çeyiz, satın alma, iskân ve istimalet gibi politikalar da büyümeyi sağladı.
- ✗ "Fethedilen yerlerin halkı Müslüman olmaya zorlandı." → ✓ İstimalet politikasıyla halkın **inanç özgürlüğü** korundu.
- ✗ "İskân, yerli halkın yerinden çıkarılmasıdır." → ✓ İskân, Anadolu'dan getirilen toplulukların özellikle **boş ve az nüfuslu** topraklara yerleştirilmesidir.
- ✗ "Temsilî bir resim olayın fotoğrafı gibidir." → ✓ Temsilî görsel bir **yorumdur**; kanıt olarak tek başına kullanılmaz.

✓ Ne öğrendik?

1. İstanbul'un Fethi'nin iki sonucunu yazınız.

2. Mısır Seferi'nin Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki yerine etkisini açıklayınız.

3. Bilgi ile çıkarım arasındaki farkı bir örnekle açıklayınız.

4. Aşağıdakilerden hangisi Preveze Deniz Zaferi'nin bir sonucudur?
   A) Halifeliğin Osmanlılara geçmesi
   B) Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlılara geçmesi
   C) Doğu Roma İmparatorluğu'nun sona ermesi
   D) Bursa'nın başkent olması

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Osmanlı Devleti, Rumeli'de fethettiği yerlere Anadolu'dan Türkmen ve Yörük ailelerini yerleştirmiş, bu ailelere işleyecekleri topraklar vermiştir. Bu uygulamanın amacı aşağıdakilerden hangisi **olamaz**?
   A) Fethedilen yerlerde kalıcı olmak
   B) Boş toprakları tarıma açmak
   C) Bölgenin güvenliğini sağlamak
   D) Anadolu'daki tarım alanlarını boşaltmak

2. Fatih Sultan Mehmed'in Bosna'daki rahiplere verdiği ahitnamede onların can, mal ve inanç güvenliğinin korunacağı yazmaktadır. Bu belge aşağıdaki politikalardan hangisine örnektir?
   A) İskân
   B) İstimalet
   C) Çeyiz
   D) Satın alma

3. Bir öğrenci "Osmanlı Devleti'nin büyümesi" konusunda soru kartları hazırlamıştır. Aşağıdaki sorulardan hangisi kaynaklarda cevabı aranabilecek bir soru **değildir**?
   A) Bursa hangi padişah döneminde başkent oldu?
   B) İskân politikası hangi bölgelerde uygulandı?
   C) Osmanlı padişahlarından hangisi en sevimlisiydi?
   D) Preveze Deniz Zaferi'nin sonuçları nelerdir?

4. Bir öğrenci, araştırdığı iki kaynakta bir savaşın farklı yıllarda yapıldığını görmüştür. Öğrencinin yapması gereken en uygun davranış aşağıdakilerden hangisidir?
   A) Güvenilir başka kaynaklara da bakarak bilgileri karşılaştırmak
   B) Konuyu araştırmaktan vazgeçmek
   C) İlk okuduğu kaynaktaki yılı yazmak
   D) İki yılın ortalamasını almak

5. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi'ni araştıran bir öğrenci, seferin sonuçlarını bir tabloya yazacaktır. Öğrenci aşağıdakilerden hangisini bu tabloya **yazmamalıdır**?
   A) Halifeliğin Osmanlılara geçmesi
   B) Kutsal emanetlerin İstanbul'a getirilmesi
   C) Doğu Roma İmparatorluğu'nun sona ermesi
   D) Önemli ticaret yollarının Osmanlı denetimine girmesi

6 “Osmanlılar Anadolu’da bazı toprakları evlilik yoluyla çeyiz olarak, bazılarını satın alarak, bazılarını da savaşarak kazandı.” Bu bilgiden yola çıkılarak yapılabilecek en doğru çıkarım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Osmanlılar Anadolu birliğini sağlarken farklı yollar kullanmıştır.
B) Osmanlılar hiç savaşmamıştır.
C) Anadolu beylikleri Osmanlı’dan daha güçlüydü.
D) Osmanlılar yalnız Rumeli’de toprak kazanmıştır.

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Osmanlı sınırlarının dönem dönem nasıl genişlediğini açıklayabiliyorum.			
Gaza, iskân ve istimalet politikalarını örneklerle açıklayabiliyorum.			
İstanbul’un Fethi, Mısır Seferi ve Preveze’nin sonuçlarını söyleyebiliyorum.			
Merak ettiğim konu için 5N1K ile soru kartı hazırlayabiliyorum.			
Kaynakları karşılaştırıp kanıta dayalı çıkarım yapabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. **Y.** Osmanlı Beyliği kurulduğunda Bizans sınırında küçük bir uç beyliğiydi.
2. **D.** Osmanlılar Anadolu'da bazı toprakları çeyiz ve satın alma yoluyla da kazanmıştır.
3. **D.** Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde halkın inanç özgürlüğünü korumaya özen göstermiştir.
4. **Y.** İstanbul 1453'te II. Mehmed (Fatih) döneminde fethedilmiştir.
5. **Y.** Bilginin doğruluğu için başka güvenilir kaynaklarla karşılaştırmak gerekir.

1. Uç Beyliğinden Cihan Devletine

1. Birçok kıtada söz sahibi olan, geniş toprakları ve farklı toplulukları yöneten güçlü devlettir.
2. Zayıflamış Doğu Roma'nın sınırında olması fetihleri kolaylaştırdı. Anadolu'daki diğer beyliklerle uğraşmadan batıya doğru genişleyebildi.
3. Hayır. I. Murad döneminde Anadolu'da çeyiz ve satın alma yoluyla da topraklar kazanıldı.
4. **C.** İstanbul 1453'te II. Mehmed (Fatih) döneminde fethedilmiştir.

2. Büyümeyi Sağlayan Politikalar

1. Örnekler: fethedilen yerlerde kalıcı olmak, bölgenin güvenliğini sağlamak, boş toprakları tarıma açmak, yeni yerleşim yerleri kurmak.
2. Örnekler: halk yeni yönetime karşı isyan edebilirdi, bölgede huzur ve güven ortamı oluşmazdı, devlet bu toprakları elinde tutmakta zorlanırdı.
3. Evlilik ve çeyiz, satın alma.
4. **B.** Türk-Müslüman toplulukların fethedilen yerlere planlı olarak yerleştirilmesi iskân politikasıdır.

3. Cihan Devleti Yolunda Üç Dönüm Noktası

1. Örnekler: Doğu Roma İmparatorluğu sona erdi, İstanbul başkent oldu, Asya ile Avrupa arasındaki kara ve deniz yolları Osmanlı denetimine girdi.
2. Halifelik Osmanlılara geçti ve kutsal emanetler İstanbul'a getirildi. Osmanlı Devleti İslam dünyasının lideri konumuna yükseldi.
3. Bilgi kaynakta yazan, kanıtlanabilen ifadedir: "Preveze'de Osmanlı donanması kazandı." Çıkarım bilgilerden ulaşılan sonuçtur: "Osmanlı Devleti denizcilikte güçlü bir devlet hâline gelmişti."

4 **B.** Preveze Deniz Zaferi ile Akdeniz'de üstünlük Osmanlılara geçti. A Mısır Seferi'nin, C İstanbul'un Fethi'nin sonucudur, D ise Orhan Bey döneminde gerçekleşmiştir.

Konu Testi

1 **D.** İskân politikasıyla Anadolu'nun tarım alanları boşaltılmak istenmemiştir. Amaç fethedilen yerlerde kalıcı olmak, toprakları işlemek ve güvenliği sağlamaktır.

2 **B.** Halkın can, mal ve inanç güvenliğini korumak istimalet politikasının temelidir.

3 **C.** "En sevimli" kişiden kişiye değişen bir değerlendirmedir; kaynaklarda kanıtla cevaplanamaz.

4 **A.** Kaynaklar arasında farklılık varsa başka güvenilir kaynaklarla karşılaştırma yapılır; öteki seçenekler bilgiyi doğrulamaz.

5 **C.** Doğu Roma İmparatorluğu 1453'te İstanbul'un Fethi ile sona ermiştir. Öteki üç seçenek Mısır Seferi'nin sonuçlarıdır.

6 **A.** Metinde çeyiz, satın alma ve savaş yollarından söz edilmektedir. Diğer seçenekler metinle çelişir ya da metne dayanmaz.

Notlarım